

Benedikt XVI.

Benediktovo evangelium

e-knihy

Děkujeme Vám za nákup této e-knihy. Jsme rádi, že můžeme touto cestou přinášet dobré zprávy do světa digitálních médií.

Jestliže se Vám podařilo dokument stáhnout z nějakého webu bez placení, tak si jej, prosím, poříďte ještě jednou, férově, na našich webových stránkách <http://www.paulinky.cz/obchod/eknihy>. Může se Vám zdát, že je to zbytečné a že chceme na e-knihách vydělávat. I vydání e-knihy nás něco stojí, zejm. autorská práva, překlad a redakční práci. Vaše platby nám tak umožňují vydávání dalších elektronických titulů.

Nakladatelství Paulínky

www.paulinky.cz

BENEDIKT XVI.

Benediktovo evangelium

© Edizioni San Paolo s.r.l., 2012
Piazza Soncino, 5
20092 Cinisello Balsamo (Milano)

© Nakladatelství PAULÍNKY, 2014
Petrská 9, 110 00 PRAHA 1
Tel.: 222 311 206
E-mail: paulinky@paulinky.cz www.paulinky.cz

ISBN 978-80-7450-126-5 (Tištěná kniha)

ISBN 978-80-7450-178-4 (PDF)

ISBN 978-80-7450-179-1 (ePub)

ISBN 978-80-7450-180-7 (Kindle/mobi)

PŘEDMLUVA

Centrem, k němuž je zaměřena víra každého věřícího křesťana, je postava Ježíše z Nazaretu. Právě on je radostnou zvěstí, evangeliem, jež vybízí k následování.

Je tedy samozřejmé, že papež čte evangelium, konfrontuje se s Ježíšovým příběhem a bere za svou událost, kolem níž se točí samotné poslání „služebníka služebníků Božích“.

Papežova konfrontace s Ježíšovým slovem není v žádném případě banální. Dotýká se dějin i osobních otázek, zabývá se otázkami Božího lidu, rodí se ze setkání mezi předávaným poselstvím a každodenní novostí světa, které každý papež naslouchá, aby mohl porozumět problémům, otázkám, znamením času, jež i dnes umožňují předávat naději o Kristu vzkříšeném.

Položíme-li vedle sebe biblické texty a výklad papeže Benedikta XVI., otevře se nám dvojitý pohled. Na jedné straně odhalíme papežovo vlastní setkávání se Slovem. Na straně druhé jsme pak uváděni do prostoru církve, v němž se naše vlastní a často namáhavá četba Markova, Lukášova, Matoušova a Janova příběhu nechává osvětit biblickou moudrostí toho, jenž seděl na Petrově stolci.

Tato kniha je tedy stručným shrnutím, bohatým na hluboké vhledy a podněty. Tento pokrm je současně střídavý i plnohodnotný. Máme zde před sebou opravdový vlastní životopis papeže, jenž se konfrontuje s texty, které má nejraději.

I CHAIRE, MARIA

²⁶V šestém měsíci byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, ²⁷k panně zasnoubené s mužem jménem Josef z Davidova rodu a ta panna se jmenovala Maria. ²⁸Anděl k ní vešel a řekl: „Buď zdráva, milostiplná! Pán s tebou!“ ²⁹Když to slyšela, ulekla se a uvažovala, co má ten pozdrav znamenat. ³⁰Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. ³¹Počneš a porодиš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, ³³bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce.“

³⁴Maria řekla andělovi: „Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!“ ³⁵Anděl jí odpověděl: „Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto také dítě bude nazváno svaté, Syn Boží. ³⁶I tvoje příbuzná Alžběta počala ve svém stáří syna a je už v šestém měsíci, ačkoli byla považována za neplodnou. ³⁷Vždyť u Boha není nic nemožného.“ ³⁸Maria řekla: „Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!“ A anděl od ní odešel.

(Lk 1,26-38)

V českém překladu anděl říká: „Bud' zdráva, milostiplná!“ Původní řecké slovo *chaire* znamená „raduj se“, „vesel se“. A to je první překvapení: v hebrejském světě se lidé zdravili *šalom*, tedy „pokoj“, zatímco ve světě řeckém *chaire*, „raduj se“. Anděl při vstupu do Mariina domu překvapivě používá řecký pozdrav: *chaire*, „vesel se, raduj se“. A když čtyřicet let poté Řekové toto evangelium četli, mohli v tom pozdravu nalézt důležité poselství. Totiž že na počátku Nového zákona, na který tato stránka z Lukáše odkazuje, se otevřely dveře i světu pohanských národů. Od nynějška již veškerý lid Boží nezahrnoval pouze židovský národ, ale také svět jako celek a všechny národy. V tomto andělově řeckém pozdravu se objevuje všeobecný rozměr království skutečného Syna Davidova.

Ale bude také vhodné hned zdůraznit, že andělova slova přejímají prorocký příslib Knihy proroka Sofoniáše. Tento prorok inspirován Bohem pronesl k Izraeli následující: „Zaplesej, síónská dcero, zahlahol, Izraeli! Hospodin, tvůj Bůh, je uprostřed tebe“ (srov. Sof 3,14.17). Víme, že Maria dobře znala svatá Písma. Její *Magnificat* je upředeno ze starozákonních vláken. Můžeme si proto být jisti, že svatá Panna rychle pochopila, že jde o slova proroka Sofoniáše adresovaná Izraeli, „síónské dceři“, jakožto Božímu příbytku. Překvapivá skutečnost, která Marii vede k uvažování, však je, že tato slova – adresovaná celému Izraeli – se nyní zvláštním způsobem obracejí k ní samotné. Marii je jasné, že právě ona je „dcera síónská“, o níž

prorok hovoří, a že tedy Pán má právě s ní zvláštní záměr. Chápe, že právě ona je povolána stát se skutečným příbytkem Božím, příbytkem nevystavěným z kamenů, ale ze živého masa, příbytkem, kterým je živé srdce. Chápe, že Bůh ve skutečnosti zamýšlí založit si jako svůj skutečný chrám právě ji, Pannu. Jak úžasné znamení! Nyní můžeme pochopit, proč Maria začala usilovně uvažovat, co ten pozdrav znamená.

Zastavme se však nyní především u prvního slova – „raduj se, jásej“. V Novém zákoně zaznívá toto slovo jako vůbec první, neboť andělovo poselství Zachariášovi o narození Jana Křtitele se odehrává dosud na prahu mezi oběma smlouvami. Až tímto rozhovorem mezi andělem Gabrielem a Marií skutečně začíná Nový zákon. Lze proto říci, že prvním slovem Nového zákona je výzva k radosti: „raduj se, jásej!“. Nový zákon je skutečně „evangelium“, „dobrá zvěst“, jež probouzí radost. Bůh od nás není daleko, nezůstává neznámý, neskrývá se v hádance jako potenciální nebezpečí. Bůh je nám nablízku, je nám tak blízko, že se stává dítětem a my můžeme to-muto Bohu tykat.

Této novinky si povšiml především řecký svět. Hluboce tuto radost vnímal, neboť v řeckém světě nebylo zcela jasné, zda existuje Bůh dobrý, či Bůh zlý, anebo zda snad neexistuje žádný Bůh. Tehdejší řecké náboženství hovořilo o mnoha božstvech. Řekové proto vnímali, že je obklopují nejrůznější božstva, jedno v protikladu ke druhému. Tak se jich zmocňoval strach, že pokud učiní něco, aby si

naklonili jedno božstvo, druhé se možná urazí a bude se mstít. Žili proto ve světě naplněném strachem, obklopeni nebezpečnými démony, aniž by kdy mohli poznat, jak se před těmito protikladnými silami ochránit. Byl to svět plný strachu a opravdové temnoty. A nyní slyšeli slova: „Raduj se, tito démoni nejsou ničím, existuje pravý Bůh a tento pravý Bůh je dobrý! Miluje nás, zná nás, je s námi, a je s námi dokonce tak, že se stal tělem!“ Tuto velikou radost zvěstuje křesťanství. Poznat tohoto Boha je skutečně „dobrou zprávou“, slovem přinášejícím vykoupení.

Pro nás, katolíky, jimž je vše jasné již od malička, to snad už žádné překvapení není. Možná tato osvobozující radost již není pro nás dost živá. Při pohledu na dnešní svět, v němž Bůh schází, však musíme konstatovat, že i tomuto světu vládne strach a nejistota: je dobré být člověkem, nebo ne? Je dobré žít, anebo ne? Představuje život doopravdy dobro? Anebo je to cosi zcela negativního? A lidé dnes skutečně žijí v jakémsi temném světě a musejí užívat anestetika, aby v něm přežili. A tak slovo „Raduj se, neboť Bůh je s tebou, je s námi“ je slovem, jež skutečně otevírá novou epochu. Nejdražší, úkonem víry musíme znovu přijmout a v hloubi srdce pochopit toto osvobozující slovo „Raduj se!“.

Tuto radost, kterou člověk přijal, si nemůže nechat pouze pro sebe. O takovou radost se musí pokaždé rozdělit. Radost – tu je potřeba někomu sdělit. Maria rychle vyrazila na cestu, aby svou radost přinesla své sestřenici Alžbětě. A od chvíle, kdy byla vzata do nebe, rozděluje

radosti celému světu, stala se velkou utěšitelkou. Ona je naše Matka, pronáší slova radosti, důvěry, dobroty a zve nás, abychom se o radost dělili i mezi sebou. Přinášet druhým radost – to je skutečnou náplní adventu. Nikoli drahé dárky, na něž je třeba spousta času a peněz – to radost je skutečným vánočním darem! O tuto radost se můžeme dělit velmi prostě: úsměvem, dobrým skutkem, drobnou pomocí, odpuštěním. Nesme tuto radost a darovaná radost se k nám navrátí zpět. Snažme se zvláště nést hlubší radost z toho, že jsme poznali Boha v Kristu. Modleme se, aby naším životem prosvítala tato přítomnost osvobozující radosti Boží.

Druhé slovo, nad nímž bych chtěl rozjímat, také pronesl anděl: „Neboj se, Maria!“ Důvod k obavám tu ve skutečnosti byl. Vždyť nést teď na sobě tíhu světa, stát se matkou krále všehomíra, stát se matkou Syna Božího – to je břemeno! Takovou tíhu nemůže žádná lidská bytost unést! Avšak anděl říká: „Neboj se! Ano, nosíš Boha, ale Bůh nese tebe. Neboj se!“ Toto slovo „neboj se“ jistě proniklo Mariino srdce až do hloubky. Můžeme si představit, že se Panna k tomuto slovu v rozličných situacích navracela a znovu mu naslouchala. Když jí Si-meon říká: „Tento tvůj syn bude znamením, kterému se bude odporovat, i tvou vlastní duši pronikne meč,“ v té chvíli by se Maria mohla poddat strachu. Ona se však navrácí k andělovým slovům, aby znovu ve svém nitru zaslechla jejich ozvěnu: „Neboj se, Bůh tě nese.“ Když se pak během veřejného života spustí kolem Ježíše spousta

odporu a mnozí budou říkat: „Pomátl se,“ ona znovu myslí na slova „Neboj se“ a může jít dál. Nakonec při setkání na cestě ke Kalvárii a pak pod křížem, když se zdá, že vše je v troskách, Maria znovu slyší v srdci andělova slova: „Neboj se!“ A tak stojí odvážně nablízku svému umírajícímu Synu, nechává se podpírat vírou a kráčí vstříc vzkříšení, Letnicím a založení nové rodiny církve.

„Neboj se!“ Těmito slovy se Maria obrací také k nám. Již jsem zdůraznil, že tento náš svět je světem strachu – strachu z bídy a chudoby, strachu z nemoci a utrpení, strachu ze samoty a ze smrti. V tomto našem světě máme velmi rozvinutý sociální systém a je dobře, že sociální pojištění existuje. Víme však, že v okamžiku hlubokého utrpení a nejzazšího osamocení, spojeného s umíráním a smrtí, nás žádné pojištění ochránit nemůže. V takových chvílích platí jediné pojištění – to, jež přichází od Pána, jenž říká i nám: „Neboj se, já jsem stále s tebou.“ Můžeme upadnout, ale nakonec upadneme do rukou Božích. A být v Božích rukou znamená být v dobrých rukou.

Třetí slovo: na konci rozhovoru Maria andělovi odpovídá: „Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!“ Maria takto předjímá třetí prosbu otčenáše: „Buď vůle tvá.“ Pronáší „ano“ vůči velké Boží vůli, jež je očividně pro lidskou bytost příliš velká. Maria říká „ano“ této božské vůli, vstupuje do této vůle, vkládá do Boží vůle veškerou svou existenci jedním velkým „ano“, a tak otevírá Bohu bránu světa. Adam a Eva svým „ne“

vůči Boží vůli tuto bránu zavřeli. „Buď vůle Boží“: Maria nás zve, abychom i my pronesli toto své „ano“, jež se zdá leckdy příliš těžké. Jsme pokoušeni dávat přednost vlastní vůli, ale ona nám říká: „Měj odvahu, i ty řekni: »Buď vůle tvá«, neboť tato vůle je dobrá.“ Zpočátku může připadat jako nesnesitelné břemeno, jho, jež nelze unést. Ve skutečnosti ale Boží vůle není břemenem. Boží vůle nám dává křídla, abychom mohli vzlétnout do výšin, a tak se mohli společně s Marií odvážit otevřít Bohu bránu vlastního života i my. Brány tohoto světa otevřeme tak, že řekneme „ano“ vůči jeho vůli, s vědomím, že tato vůle je skutečným dobrem a povede nás k pravému štěstí. Prosme Marii těšitelku, naši Matku a Matku církve, aby nám dodala odvahy vyslovit toto „ano“, dala nám také tuto radost, že jsme s Bohem, a aby nás vedla ke svému Synu, pravému životu. Amen!

(Homilie, 18. prosince 2005)

II VLASTNÍ HO NEPŘIJALI...

¹Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. ²To bylo na počátku u Boha. ³Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. ⁴V něm byl život a ten život byl světlem lidí. ⁵To světlo svítí v temnotě a temnota ho nepohltila.

⁶Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan. ⁷Přišel jako svědek, aby svědčil o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho. ⁸On sám nebyl tím světlem, měl jen svědčit o tom světle. ⁹Bylo světlo pravé, které osvětluje každého člověka; to přicházelo na svět. ¹⁰Na světě bylo a svět povstal skrze ně, ale svět ho nepoznal. ¹¹Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali.

¹²Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi, těm, kdo věří v jeho jméno, ¹³kdo se zrodili ne z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha.

¹⁴A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Viděli jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy.

(Jan 1,1-14)

Jan ve svém evangeliu poukazuje na to, co je podstatné, a ještě hlouběji objasňuje krátkou zprávu svatého Lukáše o situaci v Betlémě: „Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali“ (1,11). Tato slova se týkají především Betléma. Syn Davidův přichází do svého města, musí se však narodit ve chlévě, neboť v zájezdním hostinci pro něj není místo. Týkají se pak také Izraele: vyslanec přichází k vlastním, ti ho však nechtějí. Týkají se ve skutečnosti celého lidstva – ten, skrze něhož byl svět stvořen, prapůvodní stvořitelské Slovo, vstupuje do světa, nikdo mu však nenaslouchá a nepřijímá jej.

Tato slova se ale nakonec týkají i nás, každého jednotlivce a společnosti jako celku. Máme čas na bližního, jenž potřebuje naše, mé slovo a mou blízkost? Máme čas na trpícího, jenž potřebuje pomoci? Máme čas na uprchlíka hledajícího azyl? Máme čas a prostor pro Boha? Může vůbec Bůh do našeho života vstoupit? Nalezne u nás místo, anebo jsme již zabrali veškerý prostor vlastními myšlenkami, činností a životem jen pro sebe samé?

Díky Bohu, tato špatná zpráva nezůstává zprávou jedinou – a už vůbec ne poslední zprávou, kterou v evangeliu nalézáme. Tak jako se u Lukáše setkáváme s láskou matky Marie a s věrností svatého Josefa, s bděním pastýřů a jejich velikou radostí, jako se u Matouše setkáváme s návštěvou moudrých mudrců, kteří přicházejí zdaleka, tak i svatý Jan nám říká: „Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi“ (1,12). Existují lidé, kteří ho přijímají, a tak venku počínaje chlévem potichu roste

nový dům, nové město, nový svět. Poselství Vánoc nám pomáhá rozpoznat temnotu uzavřeného světa a tuto skutečnost vidíme bezpochyby dennodenně. Toto poselství nám ale zároveň říká, že Bůh se nenechává zavřít venku. Nachází prostor a vchází třeba i do chléva. Existují lidé, kteří jeho světlo vidí a předávají ho dál. Slovem evangelia anděl promlouvá také k nám a v posvátné liturgii vstupuje do našeho života světlo Vykupitelovo. Ať už jsme pastýři nebo mudrci, světlo a jeho poselství nás volají, abychom se vydali na cestu a opustili uzavřenost vlastních tužeb a zájmů, vyšli vstříc Pánu a klaněli se mu. Skláníme se před ním tím, že otevíráme svět pro pravdu, pro dobro, pro Krista, pro službu těm na okraji, v nichž na nás čeká. ...

Stejnou perspektivu rozvinul v jedné své vánoční homilii Řehoř z Nyssy. Vychází z poselství Vánoc v Janově evangeliu: „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (Jan 1,14). Řehoř používá formulace: „... a rozbilo si mezi námi stan“ a vztahuje toto slovo na stan našeho těla, jež schází a slábne, je vystaveno ze všech stran bolesti a utrpení. Vztahuje je také na celý vesmír, sužovaný a znetvořený hříchem. Co by jen řekl, kdyby viděl situaci, v níž se Země nachází dnes v důsledku zneužití energií a jejich egoistického vykořisťování bez ohledu na cokoli? Anselm z Canterbury kdysi téměř prorocky s předstihem mnoha staletí popsal, co dnes vidíme v zamořeném světě, jehož budoucnost je ohrožena: „Vše bylo jako mrtvé, ztratilo svou důstojnost. Mělo to